

Folkeskolens udfordringer hænger sammen

INDLÆG

30.08.2022

Af forskningsprofessor Rasmus Landersø
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

I Berlingske Tidende d. 1/8 viste en ny analyse fra DA, at forskellene på tværs af sociale skel i børns karakterer i 9. klasse er stigende. Men dette er kun et symptom på folkeskolens overordnede udfordringer, som vi på baggrund af vores forskning kan opsummere i seks punkter:

1. **Ulighed i færdigheder er allerede tydelige inden skolestart.** Allerede i børnehavealderen ses fx markante forskelle i sproglige færdigheder på tværs af familiebaggrund.
2. **Ulighed i færdigheder vokser gennem skoletiden.** Skolen formår ikke at mindske den ulighed, der ses ved skolestart. Uligheden er tværtimod voksende igennem skoletiden.
3. **Lærerfaget er i opbrud.** Det er fx i stigende grad unge med relativt lave karakterer, der studerer til folkeskolelærer, og antallet af ansøgere til uddannelsen er faldende.
4. **Nyuddannede lærere søger væk fra professionen.** Tidligere var det primært læreruddannede med lave karakterer, der ikke arbejdede som lærere efterfølgende. I dag er det primært gruppen med de højeste karakterer, der falder fra arbejdet som lærer.
5. **Der er stor ulighed i elevsammensætning på tværs af landets skoler.** Dette betyder, at opgaven med at løfte børn med udfordringer er markant større på bestemte skoler.
6. **Lærere med flest faglige ressourcer arbejder ofte på skoler med ressourcestærkt opland.** Herved er det ikke kun forhold i hjemmet og blandt skolekammerater, der skaber forskelle i muligheder for at udvikle sig i folkeskolen; uligheden ses på begge sider af katederet.

Hvis vi skal kunne løse udfordringerne, kræver det dog en række nødvendige erkendelser – både ude i samfundet og blandt politikere:

1. **Udfordringerne kan ikke adresseres enkeltvist.** Alle de seks punkter nævnt ovenfor hænger sammen, og løsningen af ét punkt forudsætter, at andre aspekter adresseres samtidig. Fx er ulighed i elevsammensætning og forskelle i læreres faglige ressourcer på tværs af landets skoler nært forbundne problemer.

- 2. Det er oftest de stærkeste, der er bedst til at udnytte tilbud og muligheder.** Selvom alle muligheder i udgangspunktet synes lige i Danmark, så er realiteten en anden. Det er oftest dem med flest ressourcer, der er bedst til at gøre brug af de muligheder der tilbydes. Elever med de bedste forudsætninger, har ofte størst udbytte af undervisning. Det er oftest ressourcestærke familier der er bedst til at navigere i velfærdsstatens tilbud.
- 3. Familien og fællesskaber er de vigtigste ressourcer.** Det vigtigste i vores barn- og ungdom er vores familie og nære fællesskaber. Dette gør sig også gældende, når det kommer til fællesskaber i skolen, hvor kvalitet set fra børnehøjde er at trives og føle sig tilpas.
- 4. Der findes ikke et quick-fix.** Vi har i Danmark debatteret udfordringer ved ulighed i uddannelse i flere årtier. Løsningerne er med al sandsynlighed komplekse, og det kan tage mange år, før vi kan se effekter af reformer – selv hvis ændringerne virker efter hensigten.
- 5. Mange mulige løsninger kræver svære politiske overvejelser.** Skal samfundet fx gå mere ind i familiers privatsfære for at modvirke social arv? Skal tiltag målrettes mere mod udsatte grupper? Bør vi målrette indsatser mere mod de tidlige leveår? Anvendes ressourcerne rigtigt i forhold til vores mål?

Folkeskolen er den nok vigtigste institution vi har, for at sikre alle børns fremtid. Men status quo i dag er, at børn vokser op med vidt forskellige fremtidsudsigter, hvilket skolen i dens nuværende form ikke ændrer meget på.

Denne kommentar har været bragt i Berlingske Tidende den 9. august 2022.